

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
Application of the Philosophy of Sufficiency Economics in Farmers'
Households Chiang Saen District, Chiang Rai Province
(Received: April 8, 2023; Revised: May 10, 2023; Accepted: July 27, 2023)

สายชล โกเสนโต¹ สุทธดา ขัตติยะ²
Saichon Kosentor¹ Suthada Khatiya²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย กลุ่มประชากรคือ ครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 6 ตำบล จำนวน 4,678 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 369 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบโควต้าตามครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละตำบล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ วิเคราะห์หาค่าคะแนน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ภาพรวมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความพอประมาณ คือ การใช้จ่ายใด ๆ ต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีพ และไม่สุรุ่ยสุร่าย ด้านความมีเหตุผล คือ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การประกอบอาชีพหลาย ๆ อย่างในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อหารายได้เสริม หรือเพื่อให้เกิดรายได้จากหลายช่องทาง ด้านเงื่อนไขความรู้ คือ นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการวางแผนการใช้จ่าย และการดำเนินชีวิต

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย e-mail saichon1114@hotmail.com

Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

และด้านเงื่อนไขคุณธรรม คือ ควรประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีอยู่ในระดับมาก คือ มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นประจำและด้านอื่น ๆ พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียง ครัวเรือนเกษตรกร

Abstract

The objectives of this study were the cognitive study of the Sufficiency Economy Philosophy (SEP) of farmers' households and the implementation study of the SEP of famers' households in Chiang Saen, Chiang Rai. The population was farmers' households in 6 sub-districts with a total of 4,678 people, whereas 369 people made up the sample group using the quota sampling method in accordance with the agriculturalist household of each sub-district. Questionnaires served as the study's primary data collection technique, and frequency, percentage, score, mean, and standard deviation statistics were used to analyze the data. Below is a summary of the findings.

It was discovered that the farmers' households Chiang Saen, Chiang Rai, had the highest level of overall understanding and knowledge of SEP. Once considering each dimension, the moderation dimension that any expenditure must consider the livelihood necessity and not be extravagantly, Next, the rational dimension, which involves spending as needed, A variety of occupations going on simultaneously to make extra money or to produce income through numerous channels accounts for 97 percent of people having a strong immunity dimension. The conditional knowledge dimension, which used the acquired knowledge in planning, spending, and living, Finally, the condition of virtue, pursuing a career with honesty, diligence, patience, and not taking advantage of others, Applications for the SEP of Farmers' Households Chiang Saen, Chiang Rai were generally moderate while the dimension of having strong immunity was at a high level because of regular family relationship activity.

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, Sufficiency Economy (SEP), Farmers' Household

บทนำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้กล่าวถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ทุกอาชีพ ทุกกลุ่ม ทุกชนชั้นทั้งชนชั้นรากหญ้า ชนชั้นกลาง ชนชั้นสูง โดยจะต้องเกิดจิตสำนึก มีความศรัทธา เชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป ซึ่งความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัวมุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงในอนาคต และเป็นที่พึ่งให้ผู้อื่น รวมถึงการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) จากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการส่งเสริมความเข้าใจ และประเมิณผล การพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับวาระการพัฒนาระดับโลกในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) รวมถึงการจัดการความรู้ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการพัฒนาในมิติต่าง ๆ และการจัดทำสื่อสารสาธารณะ ขยายผลการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดความยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, น. 18-19)

จังหวัดเชียงรายจัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าว 1,381,701.47 ไร่ เป็นลำดับที่ 19 ของประเทศ (กรมการข้าว ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย, 2561, น. 29) และเป็นแหล่งผลิตพืชผลด้านเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศ มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพและภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการผลิต โดยเฉพาะด้านการผลิตข้าวคุณภาพดี ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ข้าวหอมไทย ข้าวเหนียว ข้าวเจ้า ข้าวอื่น ๆ (ข้าวอินทรีย์ ข้าวญี่ปุ่น ข้าวสี) นอกจากข้าวแล้วการเกษตรด้านพืช ผัก ผลไม้ ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน รวมทั้งยังมีตลาดรองรับที่มั่นคง เป็นที่ชื่นชอบของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ และในพื้นที่ของชุมชนเกือบร้อยละ ๖๐ มีการทำเกษตรกรรมในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้มาตรฐาน สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ ในรูปแบบหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านปลูกผักสวนครัวปลอดภัย การผลิตปุ๋ยหมักน้ำชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนและเพิ่ม

ประสิทธิภาพผลผลิต (ทะนุพงศ์ กุสุมา ณ อยุธยา, 2562, น. 1) และพื้นที่อำเภอเชียงแสนมีพื้นที่เกษตรกรรมจำนวน 154,708 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่ของพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนผัก ไร่ข้าวโพด ไร่ยาสูบ อาชีพรอง คือ ทำสวนผลไม้ รับจ้างนอกฤดูกาล ค้าขายชายแดน ซึ่งภาคเกษตรกรรมในสาขาการผลิตมีความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.34 เฉลี่ย (ไร่/ราย) (กรมการข้าว ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย, 2561, น. 29) แต่ในปัจจุบันเกษตรกรอำเภอเชียงแสนกำลังประสบปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน และมีที่ดินไม่พอเพียงสำหรับทำกิน เนื่องจากที่ดินบางส่วนกลายเป็นของนายทุน อีกทั้ง เกษตรกรอำเภอเชียงแสนยังมีปัญหาเกี่ยวกับหนี้สินครัวเรือน โดยเฉลี่ยหนี้สินต่อครัวเรือนของผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินอยู่ที่ 31,593 บาท ส่วนผู้ที่เช่าที่ดิน หรือผู้ที่ทำเกษตรบนพื้นที่มีหนี้สินต่อครัวเรือนเฉลี่ย 46,799 บาท ซึ่งนอกจากปัญหาในเรื่องของภาระหนี้สินแล้วยังพบปัญหาราคาพืชผลและพืชทุกชนิดตกต่ำ และปัญหาระยะแล้ง ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ส่งผลให้เกษตรกรต้องลดพื้นที่การทำนาปรัง ส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมลดลง โดยส่วนใหญ่ย้ายเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตรตามมา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรมจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับครอบครัวโดยเฉพาะครอบครัวเกษตรกรที่เป็นประชากรหลักในอำเภอเชียงแสน เนื่องจากครอบครัวเป็นพื้นฐานที่เป็นหลักสำคัญของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกของครอบครัวด้วยการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก และความเอื้ออาทรความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัวเพื่อเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนต่อไป โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมี พอกิน การรู้จักพอประมาณ คำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ไม่ประมาท ตระหนักถึงความถูกต้องในหลักวิชามีคุณธรรม และดำเนินชีวิตด้วยความเพียร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเกษตรกร เป็นการดำเนินวิถีชีวิตรูปแบบหนึ่งที่รัฐบาลและหลายภาคส่วนได้เรียนรู้วิธีการต่าง ๆ ว่าเป็นแนวทางที่ดีและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ดังงานวิจัยของ วิรุณศิริ ใจมา (2555, น.1) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงราย ทำการศึกษากับประชาชน เกษตรกร และกลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และการนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในจังหวัดเชียงรายมีความรู้ความเข้าใจ การยอมรับ และนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก เกษตรกรมีความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร คือ จำนวนกลุ่มในชุมชนที่ได้รับเป็นสมาชิกจำนวนที่ดินของตนเองหรือครอบครัวที่ใช้ทำการเกษตรระยะเวลาที่นำหลักเกษตรทฤษฎีใหม่หรือเกษตรผสมผสานมาใช้ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

เกษตรกรทฤษฎีใหม่หรือเกษตรผสมผสานมาใช้ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรกรทฤษฎีใหม่และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนวันที่ไปศึกษาดูงานจากเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ จำนวนครั้งที่ได้รับคำแนะนำหรือความช่วยเหลือด้านการเกษตร

จากเหตุผลกล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมได้เล็งเห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนพื้นที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีความต้องการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง และต้องการเห็นคุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามทัศนะของครัวเรือนเกษตรกรในอำเภอเชียงแสน ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นพื้นฐานในการหาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน แนวทางที่ได้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเพื่อเป็นเกราะป้องกันตนให้รอดพ้นจากวิกฤติ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. ทำให้ทราบถึงการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายเพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเกษตรกรได้
3. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ชุมชนใกล้เคียงนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ร่วมกับบริบทของกลุ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ (3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และอยู่ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม) ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ครัวเรือนเกษตรกร อำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย
3. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาดำเนินการศึกษานี้ 1 ปี (ตั้งแต่ 1 เมษายน 2564 – 31 มีนาคม 2565)
4. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เขตอำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 6 ตำบล มีจำนวน ครัวเรือน 4,678 ครัวเรือน ในเขตอำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย (ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มีการกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวนที่แน่นอน (Finite Population) คือ จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรในเขตอำเภอ เชียงแสน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากของ Taro Yamane (1973, p. 125 อ้างอิงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560, น. 49) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 369 ครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน ไม่ได้เจาะจงว่าเป็นผู้ใดในครัวเรือน

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

โดยกำหนดให้

n คือขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เราต้องการจะรู้จากจำนวนประชากร (คน)

N คือขนาดของจำนวนประชากรทั้งหมด (คน)

e คือค่าความคลาดเคลื่อนที่ใช้ในงานวิจัย (เปอร์เซ็นต์)

แทนค่า ดังนี้

$$n = \frac{4,678}{1+(4,678*0.5^2)}$$

$$n = 368.41$$

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) ตามครัวเรือนเกษตรกรของแต่ละตำบล ในเขตอำเภอเชียงแสน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	จำนวน ครัวเรือนเกษตรกร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
เวียง	403	32
ป่าสัก	885	70
บ้านแซว	826	65
ศรีดอนมูล	973	77
แม่เงิน	872	69
โยนก	719	57
รวม	4,678	369

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบถูก-ผิด (True-false) ซึ่งข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณด้านความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม วิเคราะห์หาค่าคะแนน นำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ตอนที่ 3 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยกำหนดให้คำตอบ 5 ตัวเลือก (Rating scale) ได้แก่ น้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณด้านความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open end)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำร่างแบบสอบถามให้แก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item objective congruence) แล้วนำมาหาค่า IOC โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งผลจากการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม พบว่า ค่าดัชนี ความสอดคล้องได้จากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ที่ .8110

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับประชากรที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.973 ซึ่งยอมรับได้ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

3. ทำแบบสอบถามฉบับจริง ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง หลังจากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน คัดแยกฉบับที่มีปัญหาออก และเก็บรวบรวมจนครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้มีการแจกสอบถาม 369 ชุด เก็บได้ 369 ชุด คิดเป็น 100%

สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน อายุ 41 - 50 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. สถานภาพสมรส โดยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในการดูแล 3 - 5 คน ลักษณะของอาชีพทางการเกษตรคือทำนา ลักษณะการถือครองที่ดินโดยทำการเกษตรบนที่ดินของตนเอง มีขนาดเนื้อที่การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร 6-15 ไร่ รายได้ในครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท รายจ่ายรวมทุกอย่างของท่านและสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท ประเภทของรายจ่ายของท่านและสมาชิกในครอบครัวเป็นค่าใช้จ่ายทางการเกษตร ปัจจุบันมีเงินออมจำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหนี้สินที่ธนาคาร ธกส. มีระยะเวลาในการกู้ยืมต่ำกว่า 5 ปี

ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ภาพรวมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณ คือ การใช้จ่ายใด ๆ ต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการดำรงชีพ และไม่สุรุ่ยสุร่าย คิดเป็น ร้อยละ 99.50 ความรู้ความเข้าใจน้อยสุดคือ มีการเพิ่มรายได้ และลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น คิดเป็นร้อยละ 98.10 ด้านความมีเหตุผล คือ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น คิดเป็นร้อยละ 98.90 ความรู้ความเข้าใจน้อยสุดคือ พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างมีเหตุผล และรอบคอบ ก่อนการตัดสินใจใช้จ่ายทุกครั้ง คิดเป็น 98.10ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การประกอบอาชีพหลาย ๆ อย่างในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อหารายได้เสริม หรือเพื่อให้เกิดรายได้จากหลายช่องทาง คิดเป็นร้อยละ 97.00 ความรู้ความเข้าใจน้อยสุดคือ การจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือการจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย เป็นการวางแผนที่ดีของ ตนเองและครอบครัวต่อการดำรงชีพในอนาคตคิดเป็นร้อยละ 96.50 ด้านเงื่อนไขความรู้ คือ นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการวางแผนการใช้จ่าย และการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ 98.90 ความรู้ความเข้าใจน้อยสุดคือ ค้นหาความรู้ในทุก ๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 96.50 และด้านเงื่อนไขคุณธรรม คือ ควรประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 75.90 ความรู้ความเข้าใจน้อยสุดคือ ควรประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 98.40

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา แต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี รองลงมา คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม และด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร ต่ำสุด คือ ด้านความพอประมาณ

ด้านความพอประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และจัดสรรเงินเพื่อการออมและเพื่อใช้จ่ายตามงบประมาณที่วางแผนไว้อย่างสม่ำเสมอ ต่ำสุด คือ ซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ เครื่องเสียง เครื่องปรับอากาศ โทรศัพท์มือถือ เพอร์นิเจอร์ เกินความจำเป็น

ด้านความมีเหตุผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อจะดำเนินกิจกรรมใด ๆ มักจะวางแผนก่อนเสมอ เช่น การเดินทางไปต่างจังหวัด การใช้จ่ายภายในครอบครัว ต่ำสุด คือ ได้พิจารณาทางเลือกในการกิน การใช้และการอยู่ ที่มีความเหมาะสม

ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นประจำ เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การปลูกผักสวนครัว การออกกำลังกาย การไปเยี่ยมญาติในโอกาสสำคัญเพื่อให้เกิดความอบอุ่นภายในครอบครัว ต่ำสุด คือ การทำประกันชีวิต การซื้อพันธบัตรหรือระบบการออมอื่น ๆ ที่มีการออมเงินอย่างสม่ำเสมอ

ด้านเงื่อนไขความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้ความรู้จากสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมใด ๆ และใช้ทักษะในการคิดอย่างรอบคอบและระมัดระวัง ต่ำสุด คือ รับรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง นโยบายรัฐ สังคม ซึ่งมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวังและความรอบคอบ โดยใช้เหตุผล และมีสติ ต่ำสุด คือ ดำเนินชีวิตในปัจจุบัน โดยเห็นว่าเงินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวมากกว่าคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

อภิปรายผล

จากการศึกษามีข้อค้นพบที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ระดับความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ภาพรวมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้รับข้อมูลข่าวสารหลายช่องทางทั้งผ่านการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นต้น แตกต่างกับ บุญวรรณ แสงสว่าง (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพลาะ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความมีเหตุผล คือ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น รองลงมาการประกอบกิจการ งานใด ๆ ควรมีความรอบคอบ ถี่ถ้วน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไร้อคติ และควรคำนึงถึงเหตุและผล และพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างมีเหตุผล และรอบคอบก่อนการตัดสินใจใช้จ่ายทุกครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะและเป็นผู้ปกครองครัว ทำให้ต้องมีเหตุและผลในการตัดสินใจ สอดคล้องกับ กฤษณ์สัมพันธ์ เมนะสุต (2560) พบว่า การใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และไม่ใช้อารมณ์ และเสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2560, น.92-94) ด้านความมีเหตุผลคือใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด มีการวางแผนการใช้จ่ายของตนเองในชีวิตประจำวันและจะดำเนินงานใด ๆ ด้วยความดีด้วยความรอบคอบ ไม่ย่อท้อ ไร้อคติ คำนึงถึงเหตุและผล และยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความต้องต้องสุจริต

ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การประกอบอาชีพหลาย ๆ อย่างในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อหารายได้เสริม หรือเพื่อให้เกิดรายได้จากหลายช่องทาง รองลงมา ใช้จ่ายน้อยกว่ารายได้ที่ได้รับ เพื่อเหลือเงินออมไว้ใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และการจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือการจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย เป็นการวางแผนที่ดีของ ตนเองและครอบครัวต่อการดำรงชีพในอนาคต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรคระบาดโควิด-19 ทำให้ต้องมีการประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ มีการรัดกุม ประหยัด อดออมกันมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ กฤษณ์สัมพันธ์ เมนะสุต (2560) พบว่าการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัวและทันโลก ด้านการเงินมีการออมในครัวเรือน เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2560 : 92-94) พบว่า ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ พัฒนาตนเองให้มีความรู้การเรียนรู้ต่อเนื่อง สร้างวิจัยกับตนเองโดยเฉพาะวิจัยทางการเงิน มีความสามัคคีกัน มีการดำเนินงานการทำงานยืดหยุ่นยืดแนวทางสายกลางไม่สุดกู่ทางใดทางหนึ่งเกินไป และอดทนจนเจอแก่ผู้เกี่ยวข้อง

รอบข้าง และธีระวัฒน์ จันทิก และสุคนธา รักถึง (2560, น.612-613) พบว่า ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ด้วยการปลูกผัก สร้างนิสัยรักการออม มีการทำบันทึกรายรับรายจ่าย ลดรายจ่าย ปลูกเอง กินเอง ขายเอง ความรู้ที่ได้เหล่านี้มาจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายในพระราชดำริลดต้นทุน เพื่อให้มีกำไรมากขึ้น

ด้านเงื่อนไขความรู้ คือ นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการวางแผนการใช้จ่าย และการดำเนินชีวิต รองลงมา การรู้จักแสวงหาความรู้จากหลากหลายแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารเป็นการสร้างความรอบรู้ และรอบคอบก่อนการตัดสินใจในการกระทำการใด ๆ เป็นเงื่อนไขด้านความรู้ และค้นหาความรู้ในทุก ๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าได้รับการถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการ และประสบการณ์ของตัวเอง อีกทั้งการสืบค้นข้อมูลรวดเร็วจากอินเทอร์เน็ตได้หลากหลายช่องทาง เป็นปัจจุบัน และง่ายสอดคล้องกับ วิบูลย์ แก้วสุวรรณ เกษมชาติ นเรศเสนีย์ และบุญเรือง ศรีเหรียญ (2559, น.55) พบว่า ด้านการมีความรู้ความเข้าใจที่อยู่ในระดับสูงที่สุดนั้นมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปราชญ์ผู้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุกด้านที่ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินชีวิต และ ศิริสา ต้วงทา (2560, น.47) พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการดำเนินชีวิตได้โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น โดยตั้งอยู่ในทางสายกลางและความไม่ประมาทใช้สติคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบและมีเหตุผลระหว่างสิ่งจำเป็นกับความต้องการ

ด้านเงื่อนไขคุณธรรมอีก 1 ข้อ คือ ควรประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจทำให้คิดดี ทำดี ละอายในสิ่งที่จะทำให้ไม่ดีไม่ซื่อสัตย์ สอดคล้องกับ เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2560, น.92-94) พบว่า ดำเนินงานใด ๆ ด้วยความดีด้วยความรอบคอบ ไม่ย่อท้อ ไร้อคติ คำนึงถึงเหตุและผล และยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความต้องต่องสุจริต ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ พัฒนาตนเองให้มีความการเรียนรู้ต่อเนื่อง สร้างวินัยกับตนเองโดยเฉพาะวินัยทางการเงิน มีความสามัคคีกัน มีการดำเนินงานการทำงานยืดหยุ่น ยึดแนวทางสายกลางไม่สุดกู่ทางใดทางหนึ่งเกินไป และจิระนันท์ พันธุ์โพธิ์ และชาญยุทธ หาญชนะ (2564, น.47-48) พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการแบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนในชุมชน รองลงมา คือ ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ละเว้นสิ่งชั่ว และดำเนินชีวิตโดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ซื่อสัตย์และบริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายและผู้ให้บริการอยู่เสมอ

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ด้านความพอประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการ

จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และจัดสรรเงินเพื่อการออมและเพื่อใช้จ่ายตามงบประมาณ ที่วางแผนไว้อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย จะเห็นรายการที่ไม่สำคัญและยังสามารถทำให้วางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือนได้ สอดคล้องกับ อำพล เสนาณรงค์ (2558, น.9) ได้ให้ความคิดเห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียงในแง่ของการดำเนินชีวิตว่า หมายถึง การพยายามพึ่งตนเอง การช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาจมีการแลกเปลี่ยนหรือซื้อจากภายนอกบ้าง แต่ควรที่จะซื้อและใช้ของจากที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือในประเทศมากที่สุดและควรก่อหนี้ให้น้อยที่สุด มุ่งเน้นการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ควรพอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ฟุ่มเฟือย เพื่อให้รายจ่ายไม่เกินรายรับ

ด้านความมีเหตุผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อจะดำเนินกิจกรรมใดๆ มักจะวางแผนก่อนเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต หรือการทำงานทำให้รู้ถึงประโยชน์ของการวางแผนเพราะทำให้ประหยัดทั้งเวลาและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2542) ว่าเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำต่าง ๆ

ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นประจำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีกิจกรรมร่วมกันเป็นการสร้างความเข้าใจต่าง ๆ ทั้งด้านที่เป็นประโยชน์และด้านที่ควรช่วยกันหาทางออก ซึ่งจะทำให้บุคคลในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน สอดคล้องกับ ภุชงค์สัมพันธ์ เมนะสุต (2560) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัวและทันโลก สร้างความอบอุ่นในครอบครัว หารายได้เสริมเพื่อลดความเสี่ยง และ จีระนันท์ พันธุ์โพธิ์ และชาญยุท หาญชนะ (2564, น.47-48) พบว่า ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทำงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจและเพียรพยายามอย่างเต็มที่ รองลงมาคือ เตรียมพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การป้องกันหรือรู้จักบริหารความเสี่ยง แต่แตกต่างจากงานวิจัยของ จีระนันท์ พันธุ์โพธิ์ และชาญยุท หาญชนะ (2564, น.47-48) พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

ด้านเงื่อนไขความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้ความรู้

จากสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมใดๆ และใช้ทักษะในการคิดอย่างรอบคอบและระมัดระวัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบันมีมากมายหลายช่องทางและทันสมัย เป็นปัจจุบัน สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเพื่อให้เกิดความรอบคอบให้มากที่สุด สอดคล้องกับธนศ วลัยกนก (2562, น.295-296) พบว่า ด้านเงื่อนไขความรู้ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ประชาชนมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งจากห้องสมุด ผู้มีประสบการณ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและในการดำรงชีวิต มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและในการดำรงชีวิต มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันภายในครอบครัว และชุมชนมีการเรียนรู้จากผู้ที่ประสบผลสำเร็จแล้วนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวังและความรอบคอบ โดยใช้เหตุผล และมีสติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การแพร่ระบาดของโรคติดต่อโควิด-19 ทำให้เป็นประสบการณ์หนึ่งที่ทำให้ต้องดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559, น.65-69) พบว่า ประยุกต์ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา และทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อแบ่งปัน และใช้สติปัญญา ในการตัดสินใจและดำเนินชีวิต และ ธนศ วลัยกนก (2562, น.295-296) ด้านเงื่อนไขคุณภาพ ประชาชนมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ มีความซื่อสัตย์ ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งประชาชนมีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภและไม่ตระหนี่ และประชาชน มีความอดทน มีความเพียรในการดำรงชีวิต และมีการแบ่งปันให้ผู้อื่นในสิ่งที่สามารถทำได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกร

ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ภาพรวมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจระดับมากที่สุด ด้านความพอประมาณ แต่กับพบว่าด้านที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร ต่ำสุด คือ ด้านความพอประมาณ ควรมีการนำความรู้ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 จากผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และตอบถูก ในขณะที่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ตอบผิด ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรจะเร่งปลูกฝังให้ความรู้ในองค์ประกอบดังกล่าวเพื่อให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีอยู่ในระดับมาก คือ มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นประจำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครอบครัวเป็นส่วนสำคัญต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐควรมีการอบรมหรือถ่ายทอดหลักการไปยังผู้นำครอบครัวให้มีความรู้ความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้ผู้นำครอบครัวนำไปถ่ายทอดและขัดเกลาสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนทั่วไป อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. ควรศึกษาความต้องการพัฒนาความรู้ของเกษตรกร อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
3. ควรศึกษาและถอดบทเรียนนักปราชญ์ชาวบ้านหรือคนในชุมชนที่เป็นต้นแบบและมีชื่อเสียง ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการชีวิตประจำวันเพราะจะได้เป็นต้นแบบเชิงประจักษ์

รายการอ้างอิง

- กรมการข้าว ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย. (2561). พื้นที่เกษตรกรรมในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก <http://cri-rrc.ricethailand.go.th/>
- กฤษณ์สัมพันธ์ เมนะสุด. (2560). แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_596709, 2560
- จิระนันท์ พันธุ์โพธิ์ และชาญยุทธ หาญชนะ. (2564). การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารพุทธมัตต์, 6(2), 42-51.

- ทะนุพงศ์ กุสุมา ณ อยุธยา. (2562). การใช้นวัตกรรมเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตทางการเกษตร. สืบค้นจาก https://www.technologychaoban.com/agricultural-technology/article_109877
- ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย. (2562). ข้อมูลทั่วไปของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. เชียงราย. เอกสาร.
- ธนยศ วลัยกนก. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคกลาง. วารสารปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 7(2), 289-300.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ธีระวัฒน์ จันทิก และสุคนธา รักถึง. (2560). ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 9, 612-613
- บุญวรรณ แสงสว่าง. (2559). ความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ ของประชาชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารบัณฑิตศึกษา, 17(76), 189-299.
- วิฑูลย์ แก้วสุวรรณ เกษมชาติ นเรศเสนีย์ และ บุญเรือง ศรีเหรียญ. (2559). การพัฒนาชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง. วารสารการเมืองการปกครอง, 6(2), 55-69.
- วิฑูลย์ แก้วสุวรรณ เกษมชาติ นเรศเสนีย์ และบุญเรือง ศรีเหรียญ. (2559). การพัฒนาชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง. วารสารการเมืองการปกครอง, 6(2), 55-69.
- วิรุณศิริ ไจมา. (2555). การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงราย. เชียงราย: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศิริสา ดั่งทา. (2560). ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนหมู่ที่ 2 ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.

(2542). รายงานประจำปี. กลุ่มงาน เศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560

จังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages>

เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2560). ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 11(25), 88-98.

อำพล เสนาณรงค์. (2558). เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานแผนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

อำพล เสนาณรงค์. (2558). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานแผนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: New York: Harper. & Row.